

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

LXV. De Numero Sacramentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

CONTROVERS. LXIV.

DE NUMERO SACRAMEN-
torum.

IN statu Innocentiae seu Naturae integræ nullum de facto fuisse Sacramentum, passim omnes Theologi docent, quidquid sit, an Adamo non peccante Sacramenta nihilominus instituta fuissent. Utrum in statu Naturæ lapsæ ante Circumcisionem fuerit aliquod Sacramentum, non convenit inter Doctores; etsi opinio affirmativa sit longè communior & probabilior. De statu Legis Veteris & Novæ.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Sacramenta in Lege antiqua seu Moysaica fuerunt plura. Ita Catholici, habeturque ex Concilijs Florentino & Tridentino, cum comparant nostra Sacramenta cum Sacramentis antiquis, & in hoc solum ponunt differentiam; quod nostra causent gratiam, non antiqua, sed figurarint dandam per nostra. Quanam autem illa fuerint: & quam conveniens illorum causa extiterit, pulchrè ostendit S. Thomas 1. 2. q. 120. art. 5. qui videri potest, cum de his non adeo controvertatur, sed maximè de novæ Legis Sacramentis.

II. *Doctrina secunda.* Sacramenta in Nova Lege sunt septem nec plura, nec pauciora. Ita omnes Catholici, & definitur à Tridentino Sess. 6. can. 1. *Siquis dixerit, Sacramenta Novæ legis non fuisse omnia à Christo Iesu Domino nostra instituta, aut plura vel pauciora esse, quàm septem; videlicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem & Matrimonium; aut etiam aliquod horum non esse verè & propriè Sacramentum, anathema sit.* Et licet hic numerus nec in sacris litteris, nec in Patrum Scriptis difertè positus reperiatur, tamen ab Apostolis traditus est juxta regulam S. Augustini Lib. 4. de Baptismo c. 24. *quod universa tenet Ecclesia, nec Concilijs statutum, sed semper retentum est, non nisi Apostolicâ autoritate traditum esse, rectè creditur.* Cur autem Christus Sacramenta septennario numero conclusit, duæ potissimum rationes à Theologis afferri solent ex duplici sine perita; quorum prior fuit omnium hominum necessitati tam privatæ quàm publicæ consulere: posterior, hominem omni genere virtutum armare. Primum igitur declarat S. Thomas 3. Part. q. 65. art. 1. similitudine corporis humani, quod pro seipso 1. indiget generatione. 2. augmentatione, 3. nutritione. 4. medicinâ. 5. corroboratione virium. 6. pro Republica; atque inprimis Magistratu. 7. denum, pro proles propagatione. Sic anima spiritualiter generatur Baptismo, augetur Confirmatione, nutritur Eucharistiâ, curatur medicinali Pœnitentiâ, corroboratur Extremâ unctione: Ecclesiæ necessarius Magistratus datur per Ordinem; proles per

Matrimonium, ut nihil desit cuiquam in ulla gratia. Alterum sic explicamus. Armaturæ spirituali septem præcipuæ virtutes sunt necessariæ. Nimirum tres Theologicæ Fides, Spes, Caritas: Et quatuor Cardinales, Prudentia, Justitia, Fortitudo, Temperantia, quibus totidem Sacramenta respondent. Fidei Baptismus. Spei Confirmatio. Charitati Eucharistia. Justitiæ Pœnitentia. Fortitudini Extrema unctio. Prudentiæ Ordo. Matrimonio Temperantia. Ita Christus sapientissimè omnia disposuit in Numero, Pondere, & Mensurâ Sap. 11. num. 21.

III. Traditionem, quâ, ut diximus, nitimur in tenendo Sacramentorum septennario, nonnulli Doctores ex antiquis Patribus copiosè demonstrant. Nos plura dicemus agendo de singulis Sacramentis. Nunc unus S. Augustinus omnium instar nobis sit. Is igitur agnoscit Baptismum & Eucharistiam L. 3. de doctri. Christi. cap. 9. sic scribens: *Pauca pro multis, eademque factu facilissima, & intellectu augustissima, & conservatione castissima ipse Dominus & Apostolica tradit disciplina, sicuti est Baptismi Sacramentum, & celebratio Corporis & Sanguinis Domini.* Agnoscit Confirmationem Lib. 2. contra litt. Petiliani c. 10. his verbis: *In hoc unguento Sacramentum Chrismatis vult interpretari, quod quidem in genere visibilium sacro-sanctum est, sicuti ipse baptismus.* Agnoscit Pœnitentiam Lib. de adultèrinis conjugijs cap. 26. & 28. sic loquens: *Eadem est causa Baptismi & Reconciliationis, sine quibus homines credunt, se non debere exire de corpore.* Agnoscit ordinem Lib. 2. contra epist. Parmeni c. 12. ubi: *utrumque, inquit, Sacramentum est, & quædam consecratione utrumque homini datur; illud cum baptizatur: istud cum ordinatur, ideòque in Ecclesia catholica utrumque non licet iterare.* Agnoscit Externam unctionem ferm. 215. de Tempore, ubi hæc habet: *Quoties aliqua infirmitas supervenit, Corpus & Sanguinem Christi ille, qui agrotat, accipiat: ac deinde Corpusculum suum ungar, ut illud, quod scriptum est, impleatur in eo: infirmatur aliquis, inducat presbyteros & orent super eum ungentes oleo.* Agnoscit denique matrimonium Lib. 1. de Nupt. & Concupisc. cap. 10. ubi hæc leguntur: *Hujus Sacramenti res est, ut mas & femina connubio copulati quamdiu vivunt, inseparabiliter perseverent.* Similia S. Pater de singulis ex septem Sacramentis habet alibi, nec ullum esse puto, qui in recipiendo Sacramentorum numero tanto Ecclesiæ Doctore non consentiendum censet.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HÆRETI-
CORUM.

IV. *Error primus est.* In veteri Testamento duo tantum proprie dicta Sacramenta fuerunt. Ita Gerhardus Lib. 2. Part. 2. fol. 862. & ceteri hæretici solum Circumcisionem, & Esu Agni Paschalis pro Sacramentis agnoscentes. Errorem hunc rejciunt SS. Patres & Catholici Doctores, plura Sacramenta in veteri Testamento quàm duo affirmantes. D. Augustinus Epist. 118. ad Ianuar. *Christus, ait, sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis Societatem novi populi colligavit, sicuti est baptismus*

Baptismus Trinitatis nomine consecratus: & communicatio Corporis & sanguinis Domini. Cum autem sciamus S. Patrem in Testamento novo septem Sacramenta agnovisse, & tamen plura asserat in veteri Lege, absque dubio fuerint plura, quam duo; quod etiam aperte docet & ostendit S. Thomas loc. cit.

V. Error secundus. Incredibilis hæreticorum variatio circa numerum Sacramentorum in Novo Testamento. Unum Sacramentum nempe Baptismum asseruit Lutherus in lib. de capit. Babyl. si, inquit, juxta Scripturam loquendam. Sed ibidem Baptismo Eucharistiam & Pœnitentiam addit, & sic tria admittit. In fine deinde duo retinet; quamvis in medio ejusdem libri etiam septem rejicere non velit. Melanchthon in suis locis Com. anno Christi 1536. 43. 52. & in Apologia Confessionis Augustanæ art. 13. affirmat Baptismum, Eucharistiam, & Pœnitentiam (quod ultimum prioribus annis rejecerat) esse verè & propriè Sacramenta. Doctores Wittenbergici in Synodo Lyphiæ celebrata anno. 1548. (cui interfuit Melanchthon) statuerunt septem Sacramenta esse admittenda. Postea tamen concluderunt, quinque esse retinenda. Joan. Gerhardus de Sacramentis in communi fol. 860. sic pronunciat: Duo tantum Sacramenta Novi Testamenti sic propriè dicta sunt, Baptismus & Eucharistia. Zwinglius in lib. de verba & falsa Religione tria Sacramenta statuit Baptismum, Eucharistiam, & Matrimonium. Calvinus Lib. 4. Instit. c. 19. §. 18. & 20. ait quidem duo tantum esse Sacramenta, nempe Baptismum & Cœnam; mox tamen §. 31. Sacramentis annumerat ordinationem, ut tria Sacramenta amplecti videatur; quamvis Amelius Tom. 3. fol. 45. absolute asserat, nos duo tantum Sacramenta Novi Testamenti agnoscimus; ut ita plerique hodie tam Calvinistæ, quam Lutherani Binario Sacramentorum sint contenti. Videantur DD. à Walenburg Tom. 2. fol. 15. & apud hos, quid in hoc negotio Wicleffus scripserit. Probant Sæctarij opinionem suam hisce fere argumentis 1. Sacramenta Novi Testamenti respondent Sacramentis veteris Testamenti; in eorum enim locum successerunt. Atqui in Ver. Testamento duo tantum fuerunt propriè dicta Sacramenta Circumcisio & Agnus Paschalis. Ergo &c. 2. Sæctera Scriptura nullibi dicit, septem esse Sacramenta; imò eadem negat esse, dum Apocal. 17. v. 7. Angelus vocat Sacramentum Bestiam, quæ septem cornua habebat. Ergo septenarius Sacramentorum numerus potius ad Antichristum pertinet, qui per illam Bestiam significatur. 3. Antiqui Patres & Doctores Catholici tantum hæc duo agnoverunt. Nam S. Augustinus de catechismo c. 4. ait: exivit sanguis & aqua, quæ sunt Matris Ecclesiæ gemina Sacramenta. Rupertus Abbas Tuitiensis ante 500. annos in lib. 12. de vict. verbi DEI cap. 11. interroganti, quot sint Sacramenta; respondet duo. Alexander Alensis Franciscanus ante annos 400. in Summâ Theologiæ Part. 4. q. 8. memb. 7. art. 2. ait, videri duo tantum Sacramenta. 4. Duo tantum convenit definitio Sacramenti, nempe Baptismus & Eucharistiæ; non item cæteris. Ergo &c.

VI. Hunc errorem jam rejecimus ex auctoritate & Traditione Ecclesiæ, quæ certè hæc in re magni faciendâ est, quia nec id quidè satis perspectum habere possumus, quanam sit ratio & essentia seu Materia & Forma Baptismi & Eucha-

ristiæ, quæ tamen Sacramenta ab omnibus admittuntur. Nam tamen Christus dixerit & præcepit Apostolis, ut baptizarent in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti: itemque Eucharistiam sub ea forma tradiderit, hoc est Corpus meum &c. nihilominus non idcirco sciretur in ijs ipsis verbis ejusmodi Sacramentorum formam consistere, aut ea necessariò per modum formæ adhibenda & pronuncianda esse, nisi id Ecclesiastica Traditio ita doceret; quando aliàs etiam Apostolus Coloss. 3. v. 17. præcipit, ut quodcumque facimus, in verbo & in opere, omnia in Nomine Domini JESU Christi faciamus; non utique ea verba semper pronunciando, sed actiones nostras ad Christi gloriam dirigendo, atque in ijs Christi operem invocando. Hanc Sanctæ Matris Ecclesiæ traditionem & directionem insuper habentes hæretici in turpissimum illam, quam vidimus, opinionum varietatem devenerunt, ut nec Lutherani cum Calvinianis, neque illi aut isti inter se ipsos consentirent. Probationes, quas pro se afferunt, ob ignorantiam, fraudem, & calumniam non quidem merentur refutationem, & ex dictis facile refelluntur. Nihilominus brevier.

VII. Respon. ad it. negandò in primis Majorem. Ex quo enim Scripturæ loco habetur, Sacramenta utriusque Testamenti debere numero esse paria? Deinde in quo loco Scripturæ etiam Circumcisio & Agnus paschalis vocantur Sacramenta? non negamus fuisse Sacramenta, sed solum quærimus, unde Adversarij contra negantem probare possint, cum nullibi hoc nomine appellentur? Demum Minorem falsam esse, paulò ante ostendimus in refutatione primi erroris, communiter enim docent Theologi tum s. Thomas 1. q. 102. art. 3. & 5. cit. in Veteri lege præter Circumcisionem & Agnum Paschalem, Sacramenta fuisse Esurum Panum propositionis, Ordinationem & Undionem sacerdotum, Ablutiones quasdam, & omnia Sacrificia expiatoria pro peccatis immunditiam aliquam legalem tollentia &c. Ad 2. nullam esse consequentiam: hoc non est in Biblijs. Ergo non est credendum; quia non omnia credenda in Biblijs sunt expressa, ut diximus in Controv. de Sac. Scriptura. Quod additur ex Kemnitio de Bestia Apocalyptica, est calumnia, quæ redundat in ipsos hæreticos; si enim septem Sacramenta nostra sunt septem cornua Antichristi, necesse est, etiam Baptismum & Eucharistiam esse cornua Antichristi; quæ tamen ipsimet Sæctarij admittunt. Ad hæc per septem Capita intelliguntur septem Reges, non septem Sacramenta. Videatur textus. Ad 3. S. Augustinum non dicere, quod duo tantum sint Sacramenta; sed quod tantum duo fuerint significata per aquam & sanguinem è latere Christi crucifixi profluentes. Si etiam aliqui Patres ex hoc loco duo Sacramenta tradunt, non idcirco alia negant. Idem si per Sanguinem Eucharistia fluxit ex latere, ubi Panis? fluxit ne iste etiam ex latere Christi? nisi sub una specie maluit nobis Cœnam dare. Cæteriùm Patres aliter etiam hæc explicant, & duo Baptisma per sanguinem & aquam designari volunt; unum in Sanguine, id est, Martyrium: alterum in aqua, Baptismum. Videatur Maldonatus sup. cit. loc. Joannis. Ad Rupertum quod attinet, non magna est ejus auctoritas apud Catholicos, cum manifestè errarit circa Sacramenta, ut ostendit Bellarminus de Scripturis Ecclesiasticis V. Rupertus. Deinde

Deinde falsò citantur ejus verba; non quærit, quot sint Sacramenta, sed quot sint præcipua Sacramenta? neque respondet esse duo, sed tria Baptismum, Eucharistiam & Pœnitentiam. Alexandrum Alensem quoque falsò citant, quia non ex sententia sua dicit, esse tantum duo Sacramenta, sed per modum objectionis opponit, videri tantum duo, cui objectioni respondet & ostendit, esse septem Ad 4. negando solum duobus, & non cæteris quinque convenire definitionem Sacramenti; imò in hoc omnia septem Sacramenta convenire univocè supra jam diximus, & est hæc sententia nunc communior inter Doctores, ut testatur Tanner Tom. 4. D. 3. Quæst. i. n. 45. Nec doctrinam nostram oppugnare possunt hæretici, quin sua Sacramenta e medio tollant, ut satis ex dictis patet.

CONTROVERS. LXV.

DE EFFECTU SACRAMENTORUM.

Effectus Sacramenti in communi tres assignantur. Gratia habitualis seu Sanctificans, Actualis, & Character. Ut autem hi effectus habeantur; imò ut ipse valor etiam Sacramenti subsistat, certa in suscipiente requiritur dispositio, de quibus omnibus hic decidendum.

PARS PRIOR

DOCTRINAE CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Sacramenta omnia Novæ Legis in suscipiente rite disposito causant Gratiâ sanctificantem. Ita definitur in varijs Concilijs & novissimè in Tridentino Sess. 7. can. 6. *Siquis dixerit, Sacramenta Novæ Legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non-potentibus obicem non conferre, anathema sit.* Consentiant quoque Græci & Latini Patres apud Cardin. Bellarminum Lib. 2. de Sacram. in communi cap. 6. & 7. Sumitur hæc veritas ex ijs Sac. Scripturæ locis, in quibus Sacramenta conferre dicuntur effectus gratiæ sanctificantis, scilicet. *Remissionem peccatorum, justificationem, salvationem, mundationem, vivificationem &c.* ut Baptismus Ephes. 5. v. 29. Confirmatio Actorum 8. v. 17. Eucharistia Joan. 6. v. 58. Pœnitentia Joan. 20. v. 23. Extrema unctio Jacobi 5. v. 13. Ordo 2. Timotheum 1. v. 7. Matrimonium Ephes. 5. v. 31. *relinquet homo Patrem & Matrem suam, & ad hærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una;* quæ unio supponit unionem animorum per gratiam; etenim dissidentibus animis nec stabilis cohabitatio, nec copula fideliter servatur. Præter gratiam sanctificantem conferri etiam à Sacramentis Virtutes infusas, & dona Spiritus Sancti tanquam individos comites illius, tradit Concilium Tridentinum Sess. 6. c. 7. ubi dicitur *homo in ipsa Justificatione hæc omnia simul accipere Fidem, Spem, Charitatem &c.* ut perinde sicuti per Gratiâ partici-

pamus divinam naturam, ita per virtutes divinum operari.

II. *Doctrina secunda.* Sacramenta Novæ Legis non-potentibus obicem conferunt gratiam ex opere operato. Ita omnes Catholici, habenturque itidem ex Trident. Sess. 7. cit. can. 8. *Siquis dixerit, per ipsa Novæ Legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, anathema sit.* Pro intellectu hujus doctrinæ sciendum, duplicem esse modum causandi gratiam; unus dicitur ex opere operato: alter ex opere operantis. Ille actus dicitur ex opere operato conferre gratiam, qui vim habet conferendi gratiam non propter bonitatem & meritum, sed propter institutionem divinam; sicuti ablutio Baptismi parvulis nihil merentibus, & peccaminosè à Sacerdote administrata tamen infundit gratiam: Ille verò Actus, qui ex vi suæ bonitatis ac meriti confert gratiam, uti opera charitatis, dicitur conferre gratiam ex opere operantis. Jam omnia Sacramenta ex institutione Christi hominibus rite dispositis conferunt gratiam, ut si peccator cum sola attritione contineatur, quæ per se non sufficeret ad delenda peccata mortalia, nisi accederet absolutio Sacramentalis à Christo instituta.

III. *Doctrina tertia.* Quædam Sacramenta ex vi suæ institutionis conferunt primam gratiam: quædam secundam. Ita omnes Catholici, pro cuius intelligentia sciendum, Gratiâ primam & secundam intrinsicè & essentialiter non differre, sed tantum extrinsicè per connotationem subjecti vel imbuti gratiâ, vel istâ privati; si gratia per Sacramenta collata inveniant subjectum omnî gratiâ destitutum, dicitur gratia prima: si verò inveniat id jam ornatum gratiâ, dicitur secunda, sicuti in alteratione naturali numerantur 1. 2. 3. &c. gradus. Jam quædam Sacramenta instituta sunt ad remittenda peccata mortalia, quod fit per primam gratiam, ut Baptismus & Pœnitentia, quæ idcirco vocantur Sacramenta Mortuorum, ut illos vivificent; cætera quinque instituta sunt ad augendam & perficiendam gratiam per accessum ulterioris gratiæ, quæ proinde requirunt subjectum jam gratiâ informatum & vivificatum, atque ideo vocantur Sacramenta Vivorum. Quodsi contingat, eos, qui suscipiunt Sacramenta Mortuorum, jam esse vivos, & gratiâ imbutos, tunc Sacramentum superveniens confert gratiam secundam, & ipsa perceptio tanquam actus meritorius adhuc aliud incrementum gratiæ ex opere operato adjungit. Si verò contingat, eos, qui suscipiunt Sacramenta Vivorum, destitui primâ gratiâ, quam bonâ fide habere arbitrantur, tunc probabile est, quod præter alios tenet Arriaga de Sacram. in genere Disp. 16. Sect. 1. illis confert primam gratiam, dummodo generalem dolorem habeant de suis peccatis. v. g. aliquis in statu peccati mortalis subito apoplexiâ tangitur, ut ratione destitutus non possit confiteri, sed accipit extremam unctionem, cujus virtute per accidens acquireret primam gratiam & remissionem peccatorum alioquin damnandus, modò prius generalem aliquem dolorem habuerit de suis peccatis. Videri potest cit Author, cujus sententiam plures nunc Recentiores amplectuntur, nec alienus ab eadem est Card. Bellarm. Lib. 4. de Eucharist. c. 19.

IV. *Doctrina quarta.* Non omnia Sacramenta parem gratiam conferunt, sed unum majorem altero, prout ipsum majorem est dignitatis. Et quodiam